

Madlenka a brejličky

Alexandra Skořepová

ZEMANOVÁ, Lenka. Madlenka a brejličky. Portál, 2014. ISBN 978-80-262-0600-2.

Anotace Kniha vypráví příběh o holčičce Madlence, která jednoho dne nevidí zeleného panáčka na semaforu, a i tak s maminkou po přechodu přechází. Týdenní tematický blok může pomoci dětem, které mají z nošení brýlí obavy, anebo se stydí brýle nosit. Může předejít možným posměškům ostatních směřujícím k osobám nosící brýle. Příběh také umožní dětem se vžít do nelehké situace, ve které se Madlenka díky své oční vadě nacházela, pochopit její situaci a po nasazení brýlí s ní vidět svět lépe. Dále se děti seznámí s pravidly bezpečného chování na silnici.

Cílová skupina – 3-6 let

Materiál vznikl za laskavé finanční podpory v rámci grantového řízení Otevřená výzva hnutí Otevřeno a nadačního fondu Abakus během projektu Interakce pedagoga s dítětem podporující kreativitu a kritické myšlení dětí.

PEDAGOGICKÁ FAKULTA
Katedra preprimární
a primární pedagogiky
Univerzita Karlova

a.ba
ku.s
NADAČNÍ FOND

Výchovné a vzdělávací cíle

Vzdělávací oblast	Dílčí cíle (co učitel podporuje)	Očekávané výstupy (co dítě dokáže)
Dítě a jeho tělo	Rozvoj hrubé i jemné motoriky, osvojení si věku přiměřených praktických dovedností	Dítě zvládá všechny druhy lokomoce. Dítě zvládne zacházet s předměty denní potřeby.
Dítě a jeho psychika	Osvojení si poznatků a dovedností, které předcházejí čtení i psaní, rozvoj řečových schopností a jazykových dovedností Rozvoj zájmu o psanou podobu jazyka, rozvoj tvořivosti. Rozvoj poznatků, schopností a dovedností umožňujících pocity, získané dojmy a prožitky vyjádřit	Dítě umí vyjádřit, jak se cítí. Dítě udrží při činnostech pozornost. Dítě si dokáže zapamatovat děj příběhu a vyprávět jej, rozumí mu. Dítě dokáže klást otázky a odpovídat na otázky celou větou. Dítě umí užívat piktogramy.
Dítě a ten druhý	Seznamování s pravidly chování ve vztahu k druhému Posilování prosociálního chování	Dítě umí vyprávět a naslouchat druhým. spolupracuje s ostatními při skupinové práci. dodržuje dohodnutá a pochopená pravidla. Dítě chápe a dodržuje pravidla slušného chování k ostatním lidem. Dítě vnímá následky různého chování.
Dítě a společnost	Rozvoj společenského a estetického vkusu. vytvoření povědomí o mezilidských morálních hodnotách Poznávání pravidel společenského soužití i chování, seznámení se s rolami ve společnosti	Dítě je schopno použít pravidla slušného chování v restauraci, chápe, jak fungují a pro co jsou důležitá různá povolání, rozumí principu obchodu.
Dítě a svět	Poznávání světa	Dítě umí správně přejít silnici.

Materiál vznikl za laskavé finanční podpory v rámci grantového řízení Otevřená výzva hnutí Otevřeno a nadačního fondu Abakus během projektu Interakce pedagoga s dítětem podporující kreativitu a kritické myšlení dětí.

Lekce 1

Potřebné pomůcky: kniha Madlenka a brejličky, čistý papír, obyčejné brýle se skly bez dioptrií, čtvrtka A3, černý fix

Aktivity ve fázi Evokace:

Děti s učitelkou sedí v kruhu na koberci. Doprostřed kruhu dáme brýle. Otázka: „Děti, víte, co se nachází uprostřed kruhu? Věděly byste, k čemu brýle slouží? Proč je někteří lidé musí nosit?“ Využijeme metody V. – CH. – D. (vím – chci se dozvědět – dozvěděl jsem se). Na A3 si nakreslíme brýle s velkými skly. Do levého sklíčka zapíšeme vše, co děti již o brýlích a špatném zraku z předchozí diskuze znají ([propojování](#)). Do pravého sklíčka zapíšeme vše, co by se děti chtěly dozvědět. Do prostoru pod brýle po přečtení knihy napíšeme, co všechno se děti dozvědely. Následně dětem ukážeme obálku knihy s překrytým názvem. Je potřeba zajistit, aby všechny děti opravdu dobře viděly na ilustrace, protože kniha je menší (možnost obrázky naskenovat a zalaminovat). „Dobře si prohlédněte obálku knihy. ... O čem, nebo o kom si myslíte, že by kniha mohla být?“ ([předvídání](#)) Necháme děti, aby řekly své nápady, a začneme číst.

Aktivity ve fázi Uvědomění si informací:

Žila byla jedna malá holčička. Jmenovala se Madlenka. Měla dlouhé vlásky, které často nosila zapletené do copánků. Její oblíbenou hračkou byla hadrová panenka. Jmenovala se Hermína. Madlenka ji nosila všude s sebou a večer ji ukládala vedle sebe do postýlky.

Přerušení: Proč asi Madlenka nosila panenku Hermínu pořád s sebou? ([usuzování](#))

Madlenka měla ráda jaro a rozkvetlou louku. Bavilo ji běhat v trávě s Hermínou v náručí. Měla ráda i léto a moře a pláž plnou písku. Líbilo se jí stavět hrady z písku a plavat v moři s velkým nafukovacím kruhem. Měla ráda podzim, kdy padá barevné listí ze stromů a prší. Ráda bořila nohy do napadaného listí a bavilo ji šlapat do louží. Měla ráda i zimu. Hned jak napadl čerstvý sníh, stavěla sněhuláky a jezdila na sáňkách.

Materiál vznikl za laskavé finanční podpory v rámci grantového řízení Otevřená výzva hnutí Otevřeno a nadačního fondu Abakus během projektu Interakce pedagoga s dítětem podporující kreativitu a kritické myšlení dětí.

Přerušení: Jaké je vaše nejoblíbenější roční období? Máte taky nějakého kamaráda (plyšáka, panenku, jinou věc), se kterou se cítíte dobře, bezpečně? ([propojování](#))

Aktivity ve fázi Reflexe:

Připomeneme si kdo je hlavní postava příběhu, co má ráda a co ráda dělá. ([shrnování](#)) Okopírujeme si stránky s ročními obdobími v knize a necháme děti, aby je poskládaly, jak jdou za sebou.

Navazující aktivita:

Dramatizace činností, které děláme v různých ročních obdobích. Rozdělíme děti na 4 skupinky, nebo vytvoříme barevné papírky (zelená - jaro, žlutá - léto, hnědá - podzim, modrá - zima) podle počtu dětí, které zamícháme v misce, dáme doprostřed kruhu a každé dítě si vezme jeden barevný papírek a bude hledat kamaráda se stejně barevným papírkem. Každá skupina bude představovat jedno roční období. Děti se ve skupině domluví, jakou činnost ze svého období předvedou (např. zima – lyžování, bruslení). Každá skupina vždy vystoupí před ostatními a předvede domluvenou činnost. Ostatní hádají, o jakou činnost se jedná.

Lekce 2

Potřebné pomůcky: kniha, čistý papír, čtvrtky A4 podle počtu dětí, černé, červené a zelené pastelky, nůžky, (emoční karty)

Aktivity ve fázi Evokace:

S dětmi si připomeneme, co se předešlý den dozvěděly o Madlence – metoda brainstormingu. Otázka: „Co už víme o Madlence? „Co myslíte, že se v příběhu s Madlenkou a brýlemi bude dít dál?“ ([předvídání](#))

Aktivity ve fázi Uvědomění si nových informací:

Materiál vznikl za laskavé finanční podpory v rámci grantového řízení Otevřená výzva hnutí Otevřeno a nadačního fondu Abakus během projektu Interakce pedagoga s dítětem podporující kreativitu a kritické myšlení dětí.

Čteme a druhou stránku se semaforem zakryjeme. *Madlenka často chodila s maminkou na procházku do parku. Jednou, to se zrovna vracely domů, stála Madlenka s maminkou na přechodu a dívala se na semafor.* (přerušení č. 1)

Přerušení: Co myslíte, že Madlenka mohla na semaforu vidět? (předvídání) Proč na něj vůbec koukala? (usuzování)

Vždycky když chtěly přejít ulici, koukaly se, jestli je doma v semaforu zelený panáček. Když na ně ale ze semaforu shlížel ten červený, musely čekat. Dneska však Madlenka nevidí žádného panáčka. Asi není ani jeden doma. Ale maminka ji drží za ruku a už přecházejí ulici. Jak je to možné? Madlenka se diví, ale jde s maminkou.

Přerušení: Proč si myslíte, že Madlenka dnes žádného panáčka na semaforu neviděla? (předvídání)

Když přejdou na druhou stranu, zeptá se maminky, proč přecházely, když nesvítil zelený panáček. A maminka se diví. Vždyť přece panáček svítil. „Tys ho, Madlenko, neviděla?“ Maminka kroutí hlavou a další den jde s Madlenkou k paní doktorce.

Přerušení: Co myslíte, že se zítra u paní doktorky bude dít? (předvídání)

Aktivity ve fázi Reflexe:

Co jsme se dnes dozvěděli o Madlence? Co vše dnes prožila? Kam zítra s maminkou půjde? (shrnování) Jak myslíte, že se asi cítila? Jak byste se cítily vy, když byste přecházely přechod, ale neviděly byste svítit zeleného panáčka? (hodnocení) – lze použít i emoční karty

Navazující aktivita:

- Zarecitujeme dětem báseň Semafor:

Co máš dělat na červenou,
když se kolem auta ženou?
Na chodníku klidně stát,
do silnice nevbíhat.

Materiál vznikl za laskavé finanční podpory v rámci grantového řízení Otevřená výzva hnutí Otevřeno a nadačního fondu Abakus během projektu Interakce pedagoga s dítětem podporující kreativitu a kritické myšlení dětí.

A když svítí zelená,
Co to děti znamená?
Malí jako velicí,
všichni přejdou silnici.

- Výroba semaforu pro chodce ze čtvrtky A4. Důraz na procvičení zápěstí při tvorbě kruhů semaforu. Důraz na správné držení tužky. (Obtahujeme kruh několikrát dokola a kontrolujeme při tom volné zápěstí a úchop). Menší děti mohou dostat šablonu na obrys semaforu a panáčka. Dále si vyrobíme ještě jedno černé kolečko, vystříháme a vybarvíme ho celé černou barvou. Vyroběný semafor dále využijeme takto:
- Poprosíme děti, aby vytvořily zástup. Vždy první předstoupí před svůj zástup a zakryje vyrobeným černým kolečkem červeného nebo zeleného panáčka. Dítě, které je na řadě, se zachová podle toho, který panáček na něj ze semaforu kouká. Stojí, pokud na něj kouká červený panáček, dojde k semaforu, pokud na něj kouká zelený panáček.
- Můžeme vzít děti mimo školku na přechod a zkusit si zachovat se v reálné situaci.

Lekce 3

Potřebné pomůcky: báseň Semafor, vyrobené semaforey, kniha, čistý papír, čelenky z mikrotenových sáčků, (emoční karty)

Aktivity ve fázi Evokace:

Připomeneme si, co se Madlence včera na přechodu stalo a co ji dnes čeká. „Jak myslíte, že bude příběh pokračovat?“

Aktivity ve fázi Uvědomění si nových informací:

Paní doktorka posadí Madlenku na židličku a ukazuje jí malou opičku na dřevěné tyčce. Opička skáče nahoru a dolů, doleva a doprava a Madlenka ji sleduje očima. Opičce cinká na krku rolnička. Ale Madlenka vidí jen opičku, nevidí rolničku, nevidí, jak se opička směje.

Materiál vznikl za laskavé finanční podpory v rámci grantového řízení Otevřená výzva hnutí Otevřeno a nadačního fondu Abakus během projektu Interakce pedagoga s dítětem podporující kreativitu a kritické myšlení dětí.

Přerušení: Jak myslíte, že se asi Madlenka u paní doktorky cítí? (usuzování) Jak byste se cítili vy, když by před vámi něco cinkalo, ale vy byste neviděly, co to je? (hodnocení)

Pak paní doktorka ukáže Madlence tabulku s obrázky. Některé z nich rozsvítí a ptá se Madlenky, co na obrázcích vidí. Madlenka pozná jen ten největší obrázek. Paní doktorka jí na nos nasadí velké brýle a vkládá do nich různá sklíčka. Madlenka se dívá přes ně a najednou vidí dobře všechny obrázky. (přerušení č. 2)

Přerušení č. 2: Jak se asi Madlenka cítila po nasazení správných sklíček? (usuzování)
Pokud máme ve třídě některé dítě, které brýle nosí, může nám říct, jak se při takovém vyšetření cítilo. (propojování)

Zakryjeme stránku s domečkem papírem. Potom ji paní doktorka posadí na kulatou židličku a Madlenka se dívá do velké tajemné krabice. (přerušení č. 3)

Přerušení: Co v té tajemné krabici mohla Madlenka vidět? (předvídání)

Daleko ve tmě vidí domeček s červenou střechou. Když se na něj chvíli kouká, kouzelná skříňka ukáže paní doktorce, jak dobře Madlenka domeček vidí. Paní doktorka se zamyslí a pak...

Přerušení: Co by paní doktorka teď asi mohla udělat? (předvídání)

...a pak napíše pro Madlenku recept na brýličky. Na rozloučenou dá Madlence obrázek.

Aktivity ve fázi Reflexe:

Shrneme, co jsme se dozvěděli z příběhu. Stalo se to, co jsme očekávali? (shrnování)

Navazující aktivita:

Jak asi Madlenka viděla, když neměla brýle?

Paní učitelka si doma vyrobí několik čelenek přes oči z mikrotenových sáčků. Děti si utvoří dvojice. Vždy jeden z dvojice si nasadí na oči čelenku -> špatně přes ni

Materiál vznikl za laskavé finanční podpory v rámci grantového řízení Otevřená výzva hnutí Otevřeno a nadačního fondu Abakus během projektu Interakce pedagoga s dítětem podporující kreativitu a kritické myšlení dětí.

vidí. Druhý z dvojice, který členku nasazenou nemá, provádí kamaráda s členkou po třídě a dává pozor, aby špatně vidící kamarád do ničeho nenarazil.

Když si každé dítě „špatné vidění“ zkusí, následuje diskuze. „Jak jste po nasazení členky viděly? Jak jste se u toho cítily?“ „Jak se asi ta Madlenka cítila na přechodu, když neviděla panáčka, a pak u paní doktorky, když neslyšela, co cinká?“ Můžeme zde použít emoční karty.

Lekce 4

Potřebné pomůcky: báseň, členky z mikrotenových sáčků, kniha, čtvrtky A4 podle počtu dětí, pastelky, fixy, nůžky

Aktivity ve fázi Evokace:

Můžeme si zopakovat hru se zakrytými očima z předešlého dne a přeříkat si báseň Semafor s použitím vlastních vyrobených semaforů. „Děti, pamatujete si, u čeho jsme včera skončili? Kam myslíte, že půjde dnes Madlenka s receptem na brýličky?“ (předvídání)

Aktivity ve fázi Uvědomění si nových informací:

Cestou domů se maminka s Madlenkou zastaví v obchodě, který se jmenuje OČNÍ OPTIKA. Madlenka ho zná, protože její maminka nosí brýle a do optiky občas chodí. Ale dneska jdou vybírat brýličky pro Madlenku. Pan optik jim pomůže vybrat ty nejmenší a nejhezčí brýle v celém obchodě. Na sklíčku mají malý nápis monkey. Madlenka se ptá maminky, co to znamená. A maminka jí vysvětlí, že je to anglicky opice. Obě se tomu smějí, protože opici přece ukazovala Madlence i paní doktorka v ordinaci a byla i na obrázku, který potom Madlenka dostala. Za dva dny si Madlenka může nové brýle vyzvednout. Místo sklíčka s nápisem monkey jsou v brýlích kouzelná sklíčka předepsaná od paní doktorky. Madlenka si vybere ještě růžové pouzdro, aby si měla brýličky kam ukládat, a už se těší, až je poprvé vyzkouší.

Přerušení: Co myslíte, že ta kouzelná sklíčka v brýlích budou dělat? (předvídání)

Materiál vznikl za laskavé finanční podpory v rámci grantového řízení Otevřená výzva hnutí Otevřeno a nadačního fondu Abakus během projektu Interakce pedagoga s dítětem podporující kreativitu a kritické myšlení dětí.

Aktivity ve fázi Reflexe:

Co jsme se dnes dozvěděli? Kam Madlenka s maminkou šly? Co tam dělaly?
(shrnování)

Navazující aktivita:

Vyrábění brýlí z papíru. Každý dostane čtvrtku A4 a vyrobí si dle své fantazie vlastní brýle s kouzelnými sklíčky. Říkáme dětem, že brýle nemusí mít nutně kulatý tvar, mohou mít jakýkoliv tvar a barvu. Opět kontrolujeme správný úchop tužky. Pro menší děti můžeme mít připravené šablony různých tvarů. Každé dítě pak své brýle předvede a popíše, jaký mají tvar.

Můžeme si říct i o tom, že někteří lidé nosí brýle jen jako módní doplněk, že v nich kouzelná sklíčka nemají.

Lekce 5

Pomůcky: vyrobené brýle z papíru, barevně okopírovaná dvojstránka z knihy podle počtu skupin, kniha, tužky, (emoční karty), čtvrtka A3 s brýlemi pro doplnění V.- CH.- D., dvojice stejných obrázků listů a sněhových vloček

Aktivity ve fázi Evokace:

Diskuze: „Jak bude příběh pokračovat?“ (předvídání)

Aktivity ve fázi Uvědomění si nových informací:

Doma si Madlenka nasadí brejličky na nos. Všechno najednou vypadá jinak. Trochu divně.

Přerušeni č. 1: „Proč to Madlence připadá divné? Co vy, jak byste se cítily, kdybyste si nasadily brýle s kouzelnými sklíčky?“ (předvídání, hodnocení) - možnost využít emoční karty. Opět, pokud máme ve třídě dítě s brýlemi, může nám povědět, jak to vnímalo ono samo, když si poprvé nasadilo brýle.

Materiál vznikl za laskavé finanční podpory v rámci grantového řízení Otevřená výzva hnutí Otevřeno a nadačního fondu Abakus během projektu Interakce pedagoga s dítětem podporující kreativitu a kritické myšlení dětí.

Naštěstí má Madlenka svoji Hermínu, která je s ní. Když si Madlenka na brejličky trochu zvykne, už by je z nosu nesundala ani za nic. Na kontrole u paní doktorky zase pozoruje opičku na tyčce, ale teď vidí, že se opička směje a na krku má rolničku. Tak tohle minule tak cinkalo! Madlenka má ráda jaro. Louku plnou rozkvetlých kytiček a poletujících motýlů. Má ráda i léto. Moře s malými rybičkami a pláž plnou drobných zrníček písku. Má ráda podzim. Kapky deště a kaštiny mezi spadáním barevným listím. Má ráda i zimu. Líbí se jí, když sněží a na rukávu jí zůstávají malé sněhové vločky. Každá je jiná.

Aktivity ve fázi Reflexe:

„Čeho si Madlenka začala všimnout? Co viděla na jaře, v létě, na podzim, v zimě? Proč si těchto věcí začala všimnout?“ (usuzování)

Opět využijeme metodu V. – CH. – D. Do prostoru pod brýle vpisujeme věci, které nám děti diktují, které se během příběhu dozvěděly, nebo na které přišly. Vše si poté znovu společně přeříkáme.

Navazující aktivita:

- Možnost využít podobné aktivity z knihy podle aktuálního ročního období. Na jaře můžeme jít s dětmi do přírody pozorovat rostliny, zvířátka, relaxovat v trávě. V létě můžeme stavět stavby z písku. Na podzim můžeme stavět panáčky, nebo zvířátka z kaštanů, sbírat barevné listy, všimnout si jejich barev a tvarů, možnost poté vyhledat v encyklopedii, na jakém stromě tyto listy rostou. V zimě, když bude sněžit, můžeme jít ven pozorovat sněhové vločky, jejich různorodost a poté vytvořit každý svou originální vločku.
- **Hra shodné zobrazení** (matematická pregramotnost) – lze využít kartičky různých tvarů listů a sněhových vloček. Připravíme si dvojice stejných kartiček listů a sněhových vloček. Na jednu stranu místnosti rozmístíme jednu polovinu kartiček s obrázkem. Na druhé straně místnosti děti dostávají vždy po jedné

Materiál vznikl za laskavé finanční podpory v rámci grantového řízení Otevřená výzva hnutí Otevřeno a nadačního fondu Abakus během projektu Interakce pedagoga s dítětem podporující kreativitu a kritické myšlení dětí.

kartičce s obrázkem, který mají hledat na kartičkách na druhé straně místnosti. Lze spojit i s během.

- Hrajeme si s vyrobenými brýlemi z předešlého dne. Učitelka dává pokyny: „Ať si sednou/stoupnou/zvednou pravou ruku/sáhnou si na nos všichni, kdo mají červené brýle. Ať si lehnou všichni, kdo mají kulaté brýle.“ atd.
- Rozdělíme děti do skupin po třech, aby ve skupině bylo vždy alespoň jedno menší dítě a jeden předškolák. Vytiskneme dětem do skupin barevnou dvojstránku z knihy, kde budou hledat rozdíly. Rozdíly mohou označovat kroužkem, křížkem, či jinak, podle své libosti. Poté bude následovat

Materiál vznikl za laskavé finanční podpory v rámci grantového řízení Otevřená výzva hnutí Otevřeno a nadačního fondu Abakus během projektu Interakce pedagoga s dítětem podporující kreativitu a kritické myšlení dětí.